

a 19. BÜKK cserkészcsapat

A CSERKÉSZCSAPAT RÖVID TÖRTÉNETE

Írta: Fodor Tibor

A csapat megszervezésére Zsupán László fiatal földrajz-történelem szakos tanárt kérte fel az igazgató. A cserkészlet célját megismerve és magáévá téve kiemelkedő és aktív támogatást nyújtott Balázs Győző vallás tanár, illetve Szabó József természetrajz-földrajz tanár és az egész tanári testület az újdonsült parancsnoknak a csapat szervezésében.

A Főgimnázium igazgatósága - mint felügyelő testület - és a csapat parancsnoksága 1918. március elején jelentette be a Szövetségnek a csapat működését.

1919 nyarán közös táborozáson vettek részt a Bükk „friss” cserkészei a 36-osokkal és még néhány cserkészcsapat résztvevőivel a Balaton mellett. 1920-ban már csaknem valamennyi tagja rendelkezett az előírt cserkészpróbakkal. Rajvezetőket (1922-ben két raj működött), őrsvezetőket, segédtszereket, tiszteket képeztek. A városi Mentőszolgálat és a Tűzoltóság segítségével a csapat túlnyomó része kiképzést kapott és szükség esetén részt vett mentési, tűzoltási feladatok végrehajtásában. A 19-es cserkészek rendszeresen végeztek társadalmi szolgálatot (gyűjtés, ünnepek biztosítása stb.). Morze tanfolyamot indítottak, önerőből és gyűjtésből csapatkönyvtárat hoztak létre. Évről-évre ünnepélyes keretek között avatták fel az újoncokat. Két-háromhetes táborokat szerveztek: 1919. és 1922. Keszthely, 1923. Bódvaszilas.

A sikeres kezdő évek után Balázs Győző parancsnoksága (1923-1928) alatt folytatta a munkát. Következetes cserkészmunka és a csapat létszámának fejlesztése mellett elindították a cserkészotthonra, a csapatzászlóra, tábori felszerelésekre való rendszeres gyűjtést, takarékoskodást. A 19. Bükkön belül megalakult a munkás fiatalokból toborzott múzeumi raj melyet 1925. június 28-án a cserkészkerület Dr. Papp László (volt refgimnista) Múzeumban lévő otthonukban – Szemere Bertalan cscs. néven – folytatott önnálló és eredményes csapatmunkát.

A csapat mintegy 19 fővel vett részt 1926-ban rendezett újpesti (megyeri) Nemzeti Nagytáboron Szabó József cst. vezetésével. A csapat nyári táborát pedig, 1928. nyarán a Bódva partján, Szalonnán verték fel a Bükk fiai.

A 19. Bükk fennállásának 10. éves jubileumi ünnepélyét már Szabó József (1928-1934) parancsnoksága alatt tartották meg, mintegy 110 fős létszámmal és sikeres cserkész múlttal.

Az ünnepséget követő évek munkáját a táborozásokra, a gödöllői Jamboree-re való felkészülés motiválta.

A csapattáborokat Tiszafüred mellett Órvényben (1929), Balatonberényben (1930), Vajdácskán (1932) tartották.

Emlékezetes és újszerű volt Újhután (1931) rendezett sítábor. A Tiszafüreden táborozóknak örök-élmény maradt a domaházi „Gémfalu” és a Hortobágy meglátogatása. A balatonberényi tábor résztvevői körül járták a Balatont és itt avatták fel a csapat első, „Sirály” nevű csónakját.

A négynapos jamboree előkészítő tábor 1933 koratavaszán tartották meg a világtalálkozóra indulók.

A gödöllői Világjamboreen a csapat 40 tagja vett részt. A 19. Bükköt képviselő fiúk kiváló teljesítményt nyújtottak kulturális, és cserkészteljesítmény, kapcsolat-kiépítés vonalán egyaránt, melyet a Magyar Feladatok Csoport zászlószalaggal ismert el.

A csapat zászlószentelési ünnepélyét 1933. november 3-án tartották a Kossuth utcai templomban. A zászlószentelési ünnepség a zászlóanyák, a város, az egyházak, az iskolák, a kerület, a Miskolcon működő cserkészcsapatok képviselőinek jelenlétében az iskola tornacsarnokában folytatódott.

Az 1933-as év a sok öröm és siker mellett gyászt is hozott az iskola tanárai, diákjai, és cserkészei számára.

Október 17-én tragikus körülmények között elhunyt Simon Gábor a város és az iskola nagy tiszteletben álló nyugalmazott főgimnáziumi tanára.

Mint egyedülálló ember minden ingó- és ingatlan vagyonát a 19. Bükk cserkészeire hagyta.

Az 1934/35-ös tanév kezdetén H. Kovács Mihály (1934-1938) vette át a parancsnokságot. Szabó József, a régen óhajtott rover-, és vízi rajok megszervezésére, oktatására, irányítására kapott megbízást. A vízi raj (becenevén: Pocsolyások) új, kétpárevezős csónakját a nagylelkű adományozó Simon Gábor egyik gyakori szavajárására emlékezve „Virgonc”-ra keresztelték.

A nyári nagytáborokat Szigligeten (1935, 1937) Alsózsoltán (1937, 1938) és egy 3 napos próba tábor pedig 1938 tavaszán Alsózsoltán rendeztek. A balatoni táborozást egy-egy napos, akadályversennyel összekötött kirándulásokkal tarkították. Így jutottak el Badacsony és környékére, Keszthelyre, Hévízre, Balatonfüredre, Siófokra, Balatonalmádiba. A portya alkalmával résztvettek a badacsonytomaji hősi emlékmű felavatásán. A „Pocsolyások” kicsi, de ünnepélyes keretek között avatták fel harmadik kétpárevezős csónakukat.

Az 1936 év legnagyobb örömét az iskolaudvar sarkában felépített cserkészotthon jelentette. Az otthont - a hagyatékozó örök emlékére „Simon Gábor Cserkészotthonnak” nevezték el.

A csapat tagjai szívvel és lélekkel dolgoztak a régen áhított otthonuk berendezéseinek megteremtésén. A magyaros bútorokat az alig 14 éves cserkésze, Seres János festette meg művészi módon magyaros motívumokkal. Az otthon valóban otthont adott a három rajban tíz őrssel működő csapatnak. Itt tartották az őrsi-, a raj-, és csapatgyűléseket, az osztályok tea délutánjait, a Mikulás-, vagy karácsonyi ünnepeket és itt készültek fel az egyre gyakoribbá váló regös munkára. Az otthon helyt adott a tábori felszereléseknek, az ügyességet fejlesztő gyalupadnak, kézi-, és könyvkötő szerszámoknak. Az 1938-as tanév megkezdésére

Az 1936-os évet az V. Jamboree-ra való felkészülés jellemezte, de a forrásokban nincsen utalás arra, hogy a csapatból valaki részt vett volna az 1937-es hollandiai Világtalálkozón.

A csapat a kerület, a szövetség által rendezett minden helyi-, vagy országos versenyen indult. Kiemelkedő eredmények születtek őrsi kötelekben. A Bükk cserkészei nagyon szép eredményeket mutattak fel a roverek egyéni és a céllövők csapatversenyén. A csapatnak 1937 végén - az avasi jelző szolgálaton keresztül! - sajnos be kellett kapcsolódnia az Országos Légoltalmi Szolgálat munkájába.

A csapatparancsnoki teendők ellátásával 1938 őszén Király Uzor (1938-1944) lett megbízva. Az előző parancsnok az újoncok kiképzésével, a cserkészéletre való felkészítésével foglalkozott.

A II. kerület 1938 szeptemberében a 19. Bükk parancsnoki szobájában - ahol éjjel nappal ügyeletet tartottak a csapat tagjai - állította fel a rövidhullámú rövidhullámú amatőr adó-vevő állomást állított fel. Az idősebb cserkészekből

megalakult az „Éter 19” őr, melyet - sajnos nem egészen egy éven belül - katonai okok miatt fel kellett számolni, mert az adó-vevő készülék engedélyét bevonták.

A 19. Bükk és a 36. Szent Imre cscs 1938 december 4-e és 6-a között meglátogatták Tornaalján és Lökösön, - több mint negyven fővel - a visszacsatolás után megalakult felvidéki cserkészcsapatokat. Az ünnepélyes befogadás és avatást követően átadták a Magyar Cserkész Szövetség ajándék zászlaját a felvidéki csapatoknak.

A „Magyar a magyarért” akció keretén belül több hónapos munkával gyűjtést végzett a csapat. A gyűjtésből származó ajándék csomagokat - karácsony estéjén - az egyik raj hordta szét a város szegény negyedeinek viskóiba: a Danyi-völgyi barlang lakásokba, Selyem-réti fa-, és a Vay-úti kőbarakokba.

A csapat táborokat Rozsnyó mellett (1939) és Alsózsoltán (1941), a rajtábor szintén Alsózsoltán (1940), a téli tábor a Hollós tetőn (1942), és Ó-Massán (1943), vízi tábor Miskolc-Sajókaza között (1944) rendezték.

1942. áprilisának végén Király Uzor parancsnok bevonult katonai szolgálatra. A parancsnokságot Szlavkovszky Imre st. -ifjúsági parancsnok vette át.

Nagyon nehezítette a cserkész munkát, az 1942/43-as tanévben a cserkészotthont a leánylíceumnak kellett átengedni tanteremnek, mivel a Palóczy utcai iskolájukat hadi kórháznak foglalták le. Az összejöveleteket az Avason, a Szemere kertben, rossz időben a múzeum csapattal pinceotthonában, vagy a KIE. helyiségében tartották az őrök.

Az iskola vezetőségének jóvoltából 1943 tavaszán átmeneti „otthont” kapott a csapat az iskola alagsorában. Vegyes érzelmekkel helyezték el a csapat féltve őrzött tárgyait a szűkös helyiségben.

A csapat minden vezetőjének - nem tetszésük ellenére! - levente-vezetőnek, vagy ifjúvezetőnek kellett lenni.

1944. március 19-ei német megszállást követően csak a város terein, az Avas oldalában, vagy a Tiszai pályaudvarra érkező katonai és sebesült szállító vonatok fogadásánál, vagy kivágózásánál teljesített szolgálat alatt folytatódott.

Alig fejeződött be Miskolc ostroma (1944. december 3.), amikor Zsupán László vezetésével néhány tanár, két-három tucat diák és cserkész hozzákezdett a feldúlt iskola még megmaradt értékeinek megmentéséhez.

A kilenc hónapos német katonai igénybevétel, az ostrom alatti aknatakalatok és az első vonalban harcoló Miskolcért harcoló szovjet katonák átmeneti elszállásolása miatt siralmas állapotban volt az épület, a tanterem, a szertárak, a könyvtárak. Három nap után a szovjet csapatok határozatlan időre igénybe vették az iskolát. A tanítást - a Tóth Pál Nőnevelő intézettel együtt - a Kossuth utcai internátusban lehetett elkezdni, másnaponként, csökkentett óraszámmal, igen nehéz körülmények között.

Annak ellenére, a cserkészet hivatalosan nem létezett a 19. Bükk tagjai rendszeresen összejártak, segítettek az iskola működésében, a város

romjainak eltakarításában. A csapat parancsnoka -több tanárral együtt- még nem tért vissza a hadifogságból, így a bizonytalan jövőjű cserkész életet az ifjúsági parancsnok: Rakaczky László tartotta össze.

A Magyar Cserkész Szövetségről, cserkészlet legális beindításáról az első híreket 1945 január utolsó napjaiban az Országos Előkészítő Bizottság nevében, a nagy cserkész múlttal rendelkező Jánosi Sándor hozta az iskola igazgatójához.

Bízva a hírek hitelességében a 19. Bükk egykori parancsnoka, H. Kovács Mihály (1945-1948) már február első napjaiban megkezdte a csapat újjászervezését, irányítását. Az újjáalakult MCsSz. működési engedélye 1945 márciusában érkezett meg -már aktívan működő- 19. Bükk parancsnokságára.

Igen nehéz megélhetési viszonyok között, óriási lelkesedéssel kezdtek hozzá a 19. Bükk fiataljai a csapatélet megteremtéséhez. A háború előtti mintegy 100 fős csapat 1946 tavaszán 4 rajban, 119 taggal, 1948 tavaszán 2 cserkész, 1 apród, 1 újonc rajban már 143 taggal működött. A háború utáni években a csapat valamennyi tagja áldozatkész munkát végzett a „Nemzeti Segély” által szervezett ruha- és élelmiszergyűjtésben, a „Magyar Vöröskereszt” által irányított hadifoglyok és sebesültek fogadásánál, gondozásánál, a városi romeltakarítási munkálatokban.

A vezetés -a jövő érdekében- igen nagy gondot fordított a vezetőképzésre. Ezért az 1946-1948 közötti időszakban 38 főt küldött tanfolyamra, táborba (Bervavölgy, Hármashatár-hegy). A fiúk különösen a népművelésért, a falu és város kapcsolat kiépítésért dolgoztak örömmel és sikerrel. Minden évben a többi miskolci csapattal együtt részt vettek a Hősök temetőjében lévő katona sírok gondozásában. Az 1946, 1947-es éveket a Franciaországi jamboree-ra, valamint az 1948-as Magyar Szabadságharc centenáriuma való felkészülés jellemezte. Ennek jegyében beindult a közös intenzív nyelvtanulás, a néptánc-, kultúrcsoport. A válogató bizottság öt főt jelölt ki a 19. Bükkből az országos előkészítő táborba. A 200 főre csökkentet magyar csapatban 2 fő, Delneky Gábor (1960-ban olimpiai bajnok) és Losonczy István vett részt az 1947-ben rendezett Moisson-i világtalálkozón.

Feltétlenül meg kell emlékezni Kerekes László őrsvezetőről és Vida Sándor segédőrsvezetőről, akik -úszva mentésért- kapták meg az életmentő kitüntetést. Azokról sem lehet megfeledkezni, akik a Vajdácskai-, a Vadnai-, a Borsodgeszti táborokban mentettek meg életeteket, de bátor tetteikért -valamilyen adminisztrációs mulasztás miatt- nem kaphatták meg az életmentő kitüntetést.

A csapat 30 éves fennállásának évfordulóját 1948. május 23-án ünnepelték meg nívós táborúzi műsorral. Ezen a napon avatták fel a 30 éve sikeresen működő csapat utolsó 25 újoncát.

Ezekben az években is eredményesen vettek részt az őrök az országos és kerületi akadályversenyeken, megbecsülést szerezve Miskolci „Lévay József” Református Gimnáziumnak és a 19. Bükk cserkészcsapatnak. Külön említést érdemel az 1947-es őszi akadályverseny, ahol Bükk 6 őröt indított és megszerezte az 1. 3. 4. 5. és a 8. helyet. Az általánosan mutatkozó szegénység,

a nehéz közellátási viszonyok ellenére, ebben az időszakban is szerveztek önerőből táborokat Gagybátorban (1945), Vadnán (1947) nyári nagytáborot Cserépfalun (1945), Borsodgeszten (1947) téli táborot, Hernádnémetiben (1945), Szalajkán (1946) többnapos próbatáboron vertek tanyát a 19-esek.

Belegrádon 1948 nyarán utoljára vonták be a 19. Bükk cserkészcsapat igen sok táborot látott, megfakult háromszínű táborzászlóját. Ekkor már tudták, hogy megszüntetik a Magyar Cserkészfiúk Szövetségét, és nem táborozhat többé a 19. Bükk.

Szomorúan nézték az árbóc rúdon lassan lekúszó trikolórt és szemükben könnyel, de szívükben hittel és reménnyel énekeltek:

FIÚK! FEL A FEJJEL !!!...

1944. szept. 30. 19. Bükk
Cserkész otthon 2107.
Mihály Uzun, Szlavkovszky János, Tóth Béla, János Elemér, János Endre
Bakos Zoltán, Liptovszki József, Polacko László, Negrádi László
Kovács Ferenc, Szabó Kálmán, Tóth Béla, Balogh Zoltán
Ferenc Gyula

Ajándékozta 1992. máj. 17.
László László
őr vezető

A 19. „BÜKK” CSERKÉSZCSAPAT

